

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних та прикладних наук

**Кафедра богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені академіка
УАН І.М. Луцького**

ФІЛОСОФІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 «Право

Освітній рівень перший **(бакалаврський)**

Освітня програма 08 «Право»

Вид дисципліни

базова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

**Івано-Франківськ
ПВНЗ Університет Короля Данила
2020/2021**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені академіка УАН І. М. Луцького, факультету суспільних та прикладних наук УКД.

протокол № 1 від 31 серпня 2020 року.

Розробник:

Савчук О. І. завідувач кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені академіка УАН Івана Луцького, кандидат філософських наук, доцент.

Контактний телефон	097-458-2322
e-mail	savchuk.oleh@iful.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	301
Посилання на сайт	iful.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми

Вступ

Анотація.

Дисципліна “Філософія” спрямована на формування у студентів головних теоретичних та методологічних проблем філософії, досягнення істини власним розумом та вмінням співвідносити світоглядні ідеї з практикою суспільного життя. Дисципліна виховує студента як високо достойну особистість, яка розуміє, що її самореалізація неможлива без прилучення до здобутків культурної спадщини людства, складовою частиною якої є філософія.

Місце дисципліни в освітній програмі. Філософія є базовою дисципліною покликаною ознайомити студентів з фундаментальними елементами філософської думки.

Цілі навчальної дисципліни.

Сформувати загальні уявлення про найважливіші філософські категорії, донести знання про основні етапи розвитку філософської думки, розкрити суть законів буття і пізнання, теорії і практики філософської рефлексії, виробити правильне розуміння сенсу і ролі абстрактного мислення у сфері професійної діяльності, а також необхідних у фаховій діяльності філософських критеріїв та методів.

Основними завданнями є навчити студентів розуміти основні філософські поняття, практично використовувати набуті знання у подальшій діяльності, в різних життєвих ситуаціях, виробити правильне розуміння універсального підґрунтя професійної діяльності, вміння переконливо відстоювати свої світоглядні принципи. Роль і призначення курсу полягає в тому, щоб збагатити студентів знаннями про основні проблеми світової філософії, про їх поняття, категорії, ідеї, теорії. На основі загальнолюдських цінностей, забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського досягнення дійсності та сприяти формуванню високої світоглядно-методологічної культури мислення; розширити та поглибити знання студентів, майбутніх фахівців, щодо сучасної соціальної реальності; сформувати творче мислення в пізнанні соціальних явищ.

Як результат вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студент повинен —

знати:

- змістове наповнення предмету філософії;
- історію формування та тлумачення основних філософських категорій;
- специфіку функціонування філософських чинників у житті сучасного суспільства;
- особливості формування та функціонування сучасної філософської парадигми;
- зрозуміти необхідність для молодшої людини належного філософського

осмислення для позитивних зрушень в розвитку українського суспільства.

вміти:

- пояснити відображення в теоріях філософії історичних етапів суспільної практики,
- оперувати у практичному житті головними філософськими категоріями;
- виявляти зміни їх предметного змісту і значення в умовах сучасного світу;
- осмислювати та оцінювати дійсність з точки зору світоглядних категорій;
- застосовувати фундаментальні поняття філософії для правильної оцінки і розуміння конкретних соціальних явищ;
- мати уявлення про мету та функції моральних кодексів в різних сферах професійної діяльності;
- орієнтуватися в основоположних засадах різних галузей філософії;
- розбиратися в основних моральних колізіях сучасного світу.

Метою викладання дисципліни є надання знань, навичок та компетенцій щодо розуміння основних філософських принципів, норм та категорій, застосування їх в процесі здійснення професійної діяльності, а також формування моральної культури та відчуття відповідальності.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	<i>Вміти аналізувати філософські категорії як складові світогляду людини.</i>
ЗК2	Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях	<i>Вміти застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу морально-етичних викликів сьогодення.</i>
ЗК5	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти філософською термінологією	<i>Вміти вільно спілкуватися філософською термінологією для адекватного вираження морально-етичних відчуттів.</i>
ЗК15	Здатність усвідомлювати важливість	<i>Вміти застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу та синтезу філософської</i>

	філософської проблематики суспільстві	у	<i>проблематики.</i>
--	---	---	----------------------

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 год.
	семінари, практичні	14 год.
	лабораторні	-
	підсумковий контроль	-
Самостійна робота		60 год
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи		1:3
Форма підсумкового контролю	екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
«Теорії держави і права»	-
«Історії держави та права»	
«Судові та правоохоронні органи»	
«Цивільне право України»	
«Цивільне процесуальне право України»	
«Кримінальне право України»	
«Кримінальне процесуальне право України»	
Трудове право України	
Сімейне право України	

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Історія філософії.

Тема 1. Філософія, її походження проблематика та функції.

Особливості становища людини в світі та необхідність її самовизначення.

Поняття та типологія світогляду. Світогляд і філософія. Особливості історичного виникнення філософії. Філософія і міфологія. Проблема визначення предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва. Структура та функції філософського знання. Провідні позиції у філософії.

Тема 2. Антична та середньовічна філософія

Поняття античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості. Розвиток ідей у натурфілософських («фізичних») школах Стародавньої Греції. Ідеї та представники високої класики в розвитку античної філософії. Завершальний цикл розвитку античної філософії: школи, ідеї, представники. Зміни у світогляді під час переходу від античності до європейського Середньовіччя. Вихідні ідеї середньовічної патристики. Місце філософії у духовному житті Середньовіччя. Схоластика і містика як провідні напрями середньовічної філософії.

Тема 3. Філософія відродження

Поняття «Відродження» та характерні риси духовного життя цієї доби. Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманістичний антропологізм, неоплатонізм, натурфілософія. Філософські ідеї пізнього Відродження.

Тема 4. Філософія Нового часу

Теорія пізнання Т.Г. Гоббса та Дж. Локка. Скептицизм П. Бейля та Д. Юма, сенсуалістські максими Дж. Берклі. Б. Спіноза та Г. Лейбніц - тотожність і відмінність їх вчень про субстанцію. Б.Паскаль та філософія Просвітництва про місце і роль людини у світі. Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії. Філософські ідеї Й.-Г. Фіхте та Ф.-В.-Й. Шеллінга. Філософія Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха

Тема 5. Зарубіжна філософія XIX-XX століть.

Зміна парадигми філософського мислення у XIX - на поч. XX ст.. Вихідні ідеї філософії А. Шопенгауера та С. К'єркегора. Ідеї розроблення «наукової філософії» у європейській філософії XIX ст. Фрідріх Ніцше та ідеї «філософії життя». Загальні особливості духовних процесів та розвитку філософії у XX ст. Сцієнтистські напрями у зарубіжній філософії XX ст. Напрями антропологічного спрямування. Культурологічні та історіософські напрями у філософії XX ст. Релігійна філософія XX ст. Провідні тенденції розвитку світової філософії на межі тисячоліть

Змістовний модуль 2. Соціальна філософія

Тема 6. Нарис історії української філософії

Українська філософія як органічна складова української духовної культури. Загальні особливості української філософії. Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі. Україна - Європа: духовні зв'язки Відродження. Поява професійної філософії в Україні. Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя та філософська діяльність Г.Сковороди. Університетська філософія в Україні XIX ст. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах. Особливості розвитку української філософії XX ст.

Тема 7. Людина та її буття як предмет філософського осмислення.

Проблематичність людського буття. Життя, буття та існування як характеристики людини. Проблема походження людини: сперечання еволюціонізму та креаціонізму. Діяльність та екзистенціали людського буття. Сутнісні сили людини та багатство її проявів. Співвідношення природного, соціального, персонального та трансцендентального в людині. Вихідні цінності людського буття. Проблема смерті та безсмертя людини у філософсько-світоглядному окресленні.

Тема 8. Філософія особистості

Співвідношення понять "людина-індивід-особа-особистість індивідуальність". Феномен людської особистості та проблема її онтологічного статусу. Вихідні характеристики людської особистості. Відношення "Я і Ти", "Я та Інший" у особистісному окресленні. Основні аспекти буттєвих виявлень людської особистості.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни «Філософія»:

- на семінарських заняття оцінюється участь в обговоренні, вирішенні ситуаційних завдань та розв'язуванні задач;
- на семінарських заняттях проводиться письмове опитування у вигляді тестових завдань з однією правильною відповіддю із чотирьох можливих;
- проміжний контроль має на меті оцінку результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни. Цей вид контролю проводиться у формі контрольної роботи у вигляді тестових завдань з множинним вибором правильних відповідей.

Кількість контрольних (тестів) з кожної навчальної дисципліни визначається робочою навчальною програмою і залежить від обсягу кредитів за даною дисципліною; кількості годин, відведених на семінарські, заняття; кількості логічно завершених частин дисципліни; форми семестрового контролю.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Етика та естетика» на семінарських заняттях здійснюється за чотири бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студентів під час семінарських занять проводиться за такими критеріями:

- глибина знань навчального матеріалу з навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння застосовувати теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань: при розгляді типових ситуацій, розв'язанні теоретичних задач винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

- самостійність виконання роботи;
- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- грамотність подачі матеріалу;
- оформлення роботи.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені семінарські, практичні чи лабораторні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен у вигляді тестів охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість екзамену 20 хв, впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II і 3 – III.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
76-79 балів	4 «добре»	C
68-75 бали	3 «задовільно»	D
60-67 бали	3 «достатньо»	E
35-59 бали	2 «незадовільно»	F
1-34 бали	2 «неприйнятно»	FX

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Філософія» застосовуються такі методи навчання, як лекції з елементами бесіди, ілюстрація, вирішення проблемних ситуацій, навчальна дискусія, практичні заняття, тестування.

Для перевірки рівня засвоєння студентами знань, сформованості вмінь і навичок використовуються такі методи контролю і самоконтролю.

- 1) методи усного контролю (бесіда, розповідь, роз'яснення, усне опитування);
- 2) тестових завдань;
- 3) ситуаційних та аналітичних завдань;
- 4) виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- 5) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 6) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіком прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом розширеного конспекту або реферату за темою лекції. Відпрацювання семінарських занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в журналі прийому відробок та академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов'язків, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із

- плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;
- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;
- обманом, списуванням,
- використання непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. А вгустин Бла:женньзй. Исповедь. М., 1 992.
2. А вгустин Блаженньзй. О граде Божиим: В 4 т. М., 1 994.
3. А вдеев Р. Ф. Философия информатион-юй цивилизации: Уч. пособие. М., 1994.
4. Алексеев П.В., Панин А.В. Философия. Учебник. М. , 1 996.
5. Андрущенко В., Губерський Л, Зуєв В. Проблема гуманізму в сучасній філософії. К., 1 994.
6. Андрущенко В.П., Михальченко М.І Сучасна соціальна філософія. К., 1 996.
7. Антология мировой философии. Т. 1. М., 1 969- 1 972.
8. Аристотель. Метафизика. М., 1 991. Ч. 1.
9. Арутюнов В.Х. Філософія. Навч.-метод. посіб. для самост.вивч. дисципліни. 2-е вид. , перероб. і допов. К. , 2001.
- 1 0. Ариел>Ф. Человек перед лицом смерти. М., 1 992.
- 1 1 . А смус В. Ф. Античная философия. М. , 1 999.
- 1 2. Батай Ж. Внутренний опыт. СПб" 1 997.
- 1 3. Бергсон А. Два источника морали и религии. М" 1 994.
- 1 4. Бердяев НА. Самопознание. М., 1 991.
15. Бердяев НА. Смысл истории. М" 1 990.
16. Бердяев НА. Философия неравенства: Письмо к недругам по социальной философии// Русское зарубежье: Из истории социальной и правовой мысли. л., 1 991.
17. Бобров В.В. Введение в философию: Учебное пособие. М. Новосибирск, 2000.
18. Богута И.И. История философии в кратком изложении. М" 1 995.
- 1 9. Бойко Ю. Шлях націй. Париж-Київ-Львів, 1 992.
20. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник. К" 2000.
21. Брагина Л.И. Культура Возрождения. М., 1 990.
22. Братко-Кутинський О. Феномен України. К. , 1 996.
23. Булапгв М. О. Ноосфера і проблема людства// Філософія. Світ людини. К., 1 999.
24. Булгаков С. Н. Философия хозяйства // Соч. в двух томах. Т. 1. М. , 1 993.
25. Буркхардт Г Непонятная чувственность// Это человек: Антология. М., 1 995.
26. Бурова О. Річ таантлогічний просгїр думки// Філософ. і соціал. думка. 1995. №4.
27. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава, 1 994.
28. Вебер М. П ротестантская зтика и дух капитализма // Вебер М. Избанньте произведения. М. , 1 990.
29. Вернадский В. И. Несколько слов о ноосфере // Русский космизм: АнтоЮгия философской мысли. М. , 1 993.

30. ВикоДж. Основания новой науки об общей природе наций. Москва-Киев,, 1994.
31. Виндельбанд В. История древней философии. К., 1 995.
32. Виндельбанд В. Нормы и закон природы // Виндельбанд В. Избранное: Дух и история. М. , 1 995.
33. Виттиченко В. Відродження нації. У 3-х т. К. , 1 996.
34. ВисентДекомб. Современная французская философия: [Сборник]. М., 2000.
35. Волчек Е.З. Философия. Мн, 1 998.
36. Вольтер Франсуа Мари Аруз. Философия и методология истории // История и историки: Жизнь, судьба, творчество: В 2-х т. М. , 1 998.
37. Всемирный философский конгресс в Москве 11 Человек. 1 993. № 6.
38. Гаврилишин Б. Дороговкази у майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові. К., 1 990.
39. Гайденок В. П. Проблемы рациональности на исходе XX века // Вопросы философии. 1 991. №6.
40. Гайденок П. История греческой философии в её связи с наукой: Учебное пособие для вузов. М.; СПб., 2000.
41. Гайденок П. История новоевропейской философии в её связи с наукой: Учебное пособие для вузов. М.; СПб., 2000.
42. Гайденок П. П. Парадоксы свободы в учении Фихте. М. , 1 990.
43. Гегель Г.В. Ф. Лекции по философии истории. СПб. , 1 993.
44. Генон Р. Кризис современного мира. М., 1 991.
45. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І Курс лекцій з філософії: Навч. посіб. К., 1998.
46. Герасимчук А.А., Тимошенко З.І Філософія: Курс лекцій: Навч. посіб. К., 1999.
47. Гердер И.Г. Идеи философии истории человечества. М. , 1 977.
48. Гессе Г. Сіддхарт // Всесвіт. 1 990. № 3.
49. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. М., 1991.
50. Гобозов И.А. Введение в философию истории. М., 1 993.
51. Головкин Б.А. Філософська антропологія. К., 1 997.
52. Горбачев В. Г. История философии. Брянск, 2000.
53. Горбачев В.Г Основы философии: Курс лекций. Брянск, 2000.
54. Горбачев В.Г Философия о человеке: Учебное пособие для гуманитарных специальностей. Брянск, 1 995.
55. Гордієнко А. Методологічні проблеми осмислення буття людини в західноєвропейських філософських концепціях другої половини XX століття
11 Філософ. і соціол. думка. 1 995. №5-6.
56. Горський В. С. Історія української філософії. К., 1 996.
57. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения. М. , 1 990.
58. Гошовський М. Проблема прогрессу в українській соціальній філософії (XIX перша чверть XX ст.) // Філософ. і соціол. думка. 1 993. №3.

59. Григорьева ТП. Дао и Логос (встреча культур). М., 1 992.
 60. Гульзга А. В. Немецкая класическая философия. 2-е изд. , испр. и доп., 2001.
- 530
61. Гулям Наби Сакхеб. Будущее человечества. Исламский прогноз // Свободная МЫСЛЬ. 1 992. №6.
 62. Гуревич А.Я. Исторический синтез и школа «Анналогов». М. , 1 99 1 .
 63. Гуревич А.Я. Средневековья мир. М., 1 990.
 64. Гуревич П. С. Основы философии: Учебное пособие. М., 2000.
 65. Гуревич П. С. Философская антропология. М., 1 997.
 66. Гусев В. І. Західноєвропейська філософія XV-XVIII ст. К., 1 995.
 67. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. К., 2000.
 68. Гуссерль З. Кризис европейского человечества и философия // Культурология. XX век: Антология. М., 1 995.
 69. Данилевский НЯ. Россия и Европа. М. , 1 991.
 70. Дао дз Цзин II Дао: гармония мира. Москва-Харьков, 1 999.
 71. Дейвіс Б. Вступ до філософії релігії. К., 1 996.
 72. Демиденко З. С. Зкотехнологический Апокалипсис, или «Конец света» природного. Доклад на XIX Всемирном философском конгрессе в Москве. Брянск, 1 993.
 73. Джеймс У. Введение в философию. М. , 2000.
 74. Джовани Джентиле. Введение в философию. СПб., 2000.
 75. Д:ультей В. Воззрение на мир и исследование человека со времен Возрождения и Реформации. Москва-Иерусалим, 2000.
 76. Діалог культур і духовний розвиток людини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. К. , 1 995.
 77. Добрьзнина В.И. Философия 20 века. М., 1 998.
 78. Донцов Д. Історія розвитку української національної ідеї. К., 1991 .
 79. Духовне оновлення суспільства. К., 1 990.
 80. Духовні орієнтації молоді: динаміка і формування . К., 1 994.
 81. Ермоленко А.Н. Зтика ответственности и социальное бытие человека: Современная немецкая практическая философия. К. , 1 994.
 82. Жариков В.М. Философия науки в таблицах и схемах. М., 2000.
 83. Забужко О. Філософія і культурна приємність нації//Сучасність. 1 994. №3 .
 84. Завадская Е. В. Культура Востока в со временном западном мире. М ., 1997.
 85. Заїченко Г. Долі філософії та культури наприкінці XX сторіччя // Філософ. і соціал. думка. 1 994. № 1-2.
 86. Закидальський Т. Поняття серця в українській філософській думці // Філософ. і соціал. думка. 1 998. №8.
 87. Зеленов Л.А., Владимиров А.А. Основы философии: Учеб. пособие для пед. училищ. М., 2000.
 88. Зелінський М.Ю. Людина майбутнього: прогнози і пророцтва. К., 1 990.

89. Зеньковский В.В. История русской философии. В 4-х томах. М., 1991.
90. Зиммель Г. Конфликт современной культуры // Избранное: В 2 т. М., 1996.
91. Знание и традиция в мировой философии: сборник статей. М., 2001.
92. Зотов А. Ф. Современная западная философия. М., 2001.
93. Ивашковская Т.В., Павлов В.А. Философия. Конспект лекций. СПб., 2000.
94. Ивин А.А. Философия истории: Учебное пособие. М., 2000.
95. Ильенков З.В. Философия и культура. М., 1991. Ильин И.А. Философия Гегеля как учение о конкретности Бога и человека. М., 1995.
97. История теоретической социологии. В 4 т. М., 1997.
98. История философии в кратком изложении. М., 1991.
99. История философии: Запад. Россия. Восток. В 3-х т. М., 1996.
100. История философии. Мн., 2001.
101. Йолон П. Тенденції розвитку сучасної методології науки // Філософ. і соціал. думка. 1995. №7-8.
102. Калмызков В. Н. Основы философии. Гомель, 1997.
103. Калмызков В.Н. Философия. Ч. 1. Гомель, 1996.
104. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс: Учебник для вузов. Изд. 4-е перераб. и доп. М., 2001.
105. Канке В.А. Этика. Техника. Символ. Обнинск, 1996.
106. Кант И. Критика чистого разума. М., 1994.
107. Кант И. Прологомень ко всякой будущей метафизике, могущей появиться как наука. АМФ. Т. 1. Часть 3. К., 1992.
108. Кармин А. С., Бернацкий Г.Г. Философия. СПб. 2001.
109. Карпенко А.С. Фатализм и случайность будущего. М., 1990.
110. Карсавин Л. П. Философия истории. СПб., 1993.
111. Кассирер Э. Людський світ простору і часу // Філософ. і соціал. думка 1992. №5.
112. Ковалевский М.М. Социология // Ковалевский М.М. Сочинения: В 2 т. СПб., 1997.
113. Колігвуд Робін Дж. Ідея історії. К., 1996.
114. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії: Навч. посібник. Львів, 2001.
115. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. Львів, 1993.
116. Коплстон Ф. Історія середньовічної філософії. К., 1997.
117. Карет З. Основы метафизики. К., 1998.
118. Корниенко А.А., Корниенко А.В. Философские вопросы развития науки. Томск, 1990.
119. Кохановский В.П. Философия: 100 экзистенциальных вопросов. М., 1998.
120. Кравців Б. Ренесанс і гуманізм на Україні // Європейське Відродження та українська література XVI-XVII ст. К., 1993.
121. Крисаченко В. С. Екологічна культура. К., 1996.
122. Крисаченко В. С. Людина і біосфера. К., 1998.
123. Кроче Бенедетто. Теория и история историографии. М., 1998.

124. Кръзмский СБ. Философия как путь человечности и надежды. К. , 2000.
125. Кузьменко В.Л., Романчук О.К. На порозі надцивілізації (роздуми про майбутнє). Львів, 1 991.
126. Кук Н.А. Легенды и мифы Древней Греции. М. , 1 992.
127. Культурология. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. М. , 1 996.
128. Кульчицкий О. Основы философии философических наук. Мюнхен; Львів, 1995.
129. Кун Т Структура научных революций. М.2001.
130. Кутирев В. О. Людина і світ: три парадигми взаємодії // Філософ. і соціал. думка. 1 991. № 7.
131. Кьеркегор С. Наслаждение и долг. К., 1 994.
132. Кьеркегор С. Страх и трепет. М., 1 993.
133. Лазарев В.В. Философия раннего и позднего Шеллинга. М., 1 990.
134. Лангер Сьюзен. Философия в новом ключе: Исследования символом разума, ритуала и искусства. М. , 2000.
135. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. М. , 1 992.
136. Леонтьев К. Записки отшельника. М. , 1 992.
137. Лешкевич ТГ. Философия: Курс лекций. М., 2000 .
138. Лешкевич ТГ. Философские науки: Традиции и новации: Учебное пособие для вузов. М., 2001.
139. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: У 2-х т. К., 1 994.
140. Лісовий В. С. Драгоманов і Донцов // Філософ. і соціол. думка. 1 991. № 9.
141. Лоб'є Патрик де. Природа соціального феномена: альтернатива «Арістотель-Маркс» // Філософ. і соціал. думка. 1 999. № 5-6.
142. Лой А.М. Проблема свідомості: історичність досвіду // Філософ. і соціол. думка. 1 992. № 7.
143. Лосев А. Ф. Очерки античного символизма и мифологии. М., 1 993.
144. Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. М. , 1 991.
145. Лосев А. Ф. , Тахо-Годи А.А. Платон. Аристотель. М. , 1 994.
146. Лосский Н. О. История русской философии. М., 1 991.
147. Лукаш Д. К антологий общественного бытия. Прологомень. М., 1 991.
148. Лукьянов А.Е. Истоки Дао. Древнекитайский миф. М., 1 992.
149. Любутин К. Н. Человек в философском измерении. Свердловск, 1 991.
150. Лютер М. Время молчания прошло. Избранные произведения 1520-1526 гг. М., 1 993.
151. Макиавелли Н. Государь. М., 1 991.
152. Максимов С І. Особистість і суспільство. Харків, 1 993.
153. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. М., 1 990.
154. Мамардашвили М. Називати речі своїми іменами // Філософські студії. 1 993. №1.
155. Маритен Ж. Философ в мире. М., 1 994.
156. Мартынов М.И. и др. Философия: задания и упражнения. Мн. , 2000.
157. Мельник В.П. Філософські проблеми технікознавства. Львів, 1 994.

533

158. Момджян К.Х. Введение в социальную философию: Учебное пособие. М., 1997.
159. Морен Э. Утраченная парадигма: Природа человека. К., 1995.
160. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. М., 1991.
161. Мукашевич В.К. Научный метод: структура, обоснование, развитие. Мн., 1991.
162. Насбитт Д., Збурдин П. Что нас ждет в 90-е годы. Метатенденции. Год 2000. М., 1992.
163. Наука и культура. М., 1991.
164. Научное предвидение общественныx процессов. К., 1990.
165. Невлева И.М. Философия: учеб. пособие. Харьков 2001.
166. Несенко В.Г. Вступ до філософії: Онтологія та етики. Навч. посібник. К., 1995.
167. Ницше Ф. Сочинения. В 2-х томах. М., 1990.
168. Ницше Ф. Так казал Заратустра. К., 1993.
169. О множественности форм пространства и времени // Філософ. і соціол. думка. 1990. № 4.
170. Огородник В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. К., 1999.
171. Огородник И.В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах. К., 1997.
172. Онтологічні проблеми культури. К., 1994.
173. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия. М., 1991.
174. Ортега-и-Гассет Х. Бунт мас // Хроніка. 2000 №1-2.
175. Ортега-и-Гассет Х. Вибрані твори. К., 1994.
176. Основы современной философии // Под ред. М.Н. Фосенко. СПб., 1997.
177. Основы философии // Под ред. Е.В. Попова. М., 1997.
178. Парсонс Т Система современных обществ. М., 1998.
179. Перцик Е.Н. Среда человека: предвидимое будущее. М., 1991.
180. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання. Львів, 2000.
181. Петрушенко В.Л. Філософія: курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I - IV рівнів акредитації. К., Львів, 2001.
182. Пітч Р. Найголовніші елементи філософії П.Д.Юркевича // Філософ. і соціол. думка. 1992. № 9.
183. Піча В.М. Соціологія. Загальний курс. К., 2000.
184. Платон. Діалоги. К., 1995.
185. Полторацкий Н. П. Русская религиозная философия // Вопросы философии 1992. №2.
186. Попович М.В. Логіка і наукове пізнання. К., 1971.
187. Попович М.В. Нарис історії культури України. К., 1999.
188. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. 1-2. К., 1994.
189. Причепий Е. М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: Навчальний посібник. К., 2000.

190. Проблема человека в западной философии. М., 1988.
191. Пролєєв С В. Духовність і буття людини. К. , 1992.
192. Псевдо-Дионисий Ареопагит. О небесной иерархии. М. , 1994.
193. Пунченко О.П. Гносеологические основания философской критики. Одесса, 2000.
194. Радугин А.Н. Философия. М. , 1996.
195. Радугин А.Н. Философия: Курс лекций. М. , 2001.
196. Раймон.А. Этапы развития социологической мысли. М. , 1993.
197. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции. М. , 1991.
198. Рассел Б. Історія західної філософії. К. , 1995.
199. Рассел Б. Проблема философии. М., 2000.
200. Рассел Б. Человеческое познание. К. , 1997.
201. Реале Д. , Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Средневековье. СПб. , 1995.
202. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання. К. , 1995 .
203. Риккерт Г Границы естественно-научного образования понятий. Логическое введение в исторические науки. СПб. , 1997.
204. Риккерт Г Философия истории // Риккерт Г Философия жизни. К., 1998.
205. Риккерт Генрих. Науки о природе и науки о культуре. М. , 1998.
206. Римские стоики: Сенека Епиктит, Марк Еврепий. М. , 1995.
207. Розанов В.В. Религия. Философия. Культура. М. , 1992.
208. · Розвиток філософської думки в Україні. К. , 1994.
209. Романов Ю.И., Сандуков Ю.А. Краткая история философской мысли. СПб . 2001.
210. Рузавин Г И. Основы философии истории: Учебник для вузов. М. , 2001.
211. Рюс Ж. -П. Поступ сучасних ідей. К. , 1998.
212. Сартр Ж. -П. Нудота. Мур. Слова. К., 1993.
213. Сартр Ж. -П. Стена. Избранные произведения. М. , 1992.
214. Сартр Жан-Поль. Проблемы метода. М. , 1994.
215. Сартр Жан-Поль. Буття і Ніщо. Нарис феноменологічної онтології (фрагменти) // Філософ. і соціол. думка. 1995. №№ 5-6, 9-10.
216. Свідзинський А. Культура як феномен самоорганізації // Сучасність. 1992. № 4.
217. Світова філософія. Фундаментальні проблеми філософії. І За ред. В.Л. Петрушенко, Львів, 1998.
218. Світогляд і духовна культура. К. , 1993.
219. Сенека. Моральні листи до Луцілія. К. , 1996.
220. Сілаєва Т. О. Філософія: Курс лекцій. Тернопіль, 2000.
221. Скирдо М.П. Социальная философия. Учебное пособие. М., 2000.
222. Сковорода Г. Дослідження, розвідки, матеріали. К. , 1992.
223. Сковорода Г Пізнай в собі людину. Львів, 1995.
224. Сковорода Г. С. Твори. У 2-х т. К., 1994.
225. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії. К., 1998.
226. Скуратівський В. , Палій О., Лібанова Е. Соціальна політика. К., 1997.

227. Скуратівський В. А. Етносоціальна культура як саморегульована система. К. , 1 993.
228. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність. К. , 1 994.
229. Соловьев В.Л. Жизненная драма Платона. Соч. в 2-х т. М., 1 990. Т.2.
230. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. М., 1 992.
231. Спиркин А. С. Философия. М., 1 998.
232. Спиркин А. С. Философия. Учебник для технических вузов. М., 2000.
233. Старовойт І. С. , Сілаєва Т. О. , Орендарчук Г. О. Філософія: Навч. посібник. Тернопіль, 1 997.
234. Струк Й Філософія: Курс лекцій. К., 1 995.
235. Табачковский В. Г. Человеческое мироотношение: данность или проблема? К., 1 993.
236. Табачковський В.Г. Людина-Екзистенція-Історія . К., 1 996.
237. Таранов П С. 1 20 філософов. Анатомія мудрости. В 2-х т. Симферополь, 1 997.
238. Татаркевич В. Історія філософії. , Т. 1 -3. Львів, 1 997, 1 999.
239. Тейяр де Шарден П. Феномен людини // Читанка з історії філософії У 6 книгах. Книга 6: Зарубіжна філософія ХХ століття. К., 1 993.
240. Теорія та історія світової культури: Курс лекцій. К., 1 993.
241. Тихолаз А.Г. Геракліт. К., 1 995.
242. Тихомиров Л. Религиозно-философские основы истории. М. , 1 997.
243. Тойнбі Арнольд Дж. Мой взгляд на историю // Тойнби А. Дж. Цивилизация перед судом истории. М., 1 995.
244. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. Скорочена версія томів 1-VI Д.Ч.Сомервелла: У 2 т. К., 1 995.
245. Тришин А . Ф. Мировые религии и религиозные памятники: Учебнометодическое пособие. Брянск, 1 997.
246. Уайтхед А.Н. Избранные работы по философии. М., 1 990.
247. Українська душа. К., 1 992.
248. Українська культура: історія і сучасність. К., 1 994.
249. Українська культура: Лекції І За ред. Дмитра Антоновича. К., 1 993.
250. Ушкалов Л.В., Марченко О.М. Нариси з філософії Григорія Сковороди. Харків, 1 993.
251. Философия и социология в контексте современной культуры: Сб. науч. тр. Днепропетровск, 1 998.
252. Философия XX века. Учебное пособие. М., 1 997.
253. Философия І Под ред. Н.И. Жукова. Мн. , 1 995.
254. Философия І Под ред. О.С. Кохановского. Ростов-на-Дону, 1 995.
- 536
255. Философия І Под ред. О.С. Тернового. Мн., 1 998.
256. Философия І Под ред. Ю.А. Харина. Мн., 1 998.
257. Философия: конспект лекций. М. 200 1
258. Философия. Учебное пособие для вузов І Под ред. В.И. Кириллова, С.И.Попова, А.Н.Чумакова. Ч. 1. М., 1 996.
259. Философия: Учебное пособие І Под ред. Г.В.Осичнюка. К., 1 994.

260. Философия: Курс лекций I Под ред. Е.Ф. Солопова. М., 1 997.
261. Філософія та її місце в сучасній культурі // Філософ. і соціол. думка. 1993. №4.
262. Філософія. Курс лекцій: Навч. посіб./ І.В.Бичка, Г.В.Осічнюк, В.І.Табачковський та ін./ К., 1 991.
263. Філософія. Підручник для ВУЗів I за ред. Г.А.Заїченко./ К., 1 995.
264. Філософія. Світ людини. К., 1 999.
265. Філософія: Навчальний посібник I Надольний І. Ф. , Бойченко І.В., Андрущенко В.П. та ін. К., 2001.
266. Філософія: Підручник I Бичка І.В. , . та ін./ К., 2001.
267. Філософія. Підручник . 2-ге вид., перероб. і доп. I За ред М.І.Горлача, В.Г.Кременя / . Харків, 200 1
268. Флоренский П.А. Сочинения. В 4-х томах. Т. 1. М., 1 994.
269. Франк СЛ. Духовные основы общества. М., 1 992.
270. Франк СЛ. Предмет знания. Душа человека. СПб., 1 995.
271. Франкл В. Человек в поисках смысла. М., 1990.
272. _ Фрейд З. Психология бессознательного. М., 1990.
273. Фролов З.Д. Факел Прометея. Очерки античной общественной мысли. 2-е ИЗД. Л., 1991.
274. Фромм З. Бегство от свободы. М., 1990.
275. Фромм З. Душа человека. М., 1 992.
276. Фромм З. Иметь или быть. М., 1 990.
277. Фуко М. Слова и вещи. СПб., 1 994.
278. Футурологические концепции эволюции цивилизации // Современные социально-политические теории. М., 1991 .
279. Хайдеггер М. Бытие и время. М., 1 993.
280. Хайдеггер М. Время картины мира // Время и бытие. М., 1 993 .
281. Хоркхаймер М. , Адорно П. Диалектика просвещения: Философские фрагменты. М., 1 997.
282. Хофмайстер Х. Что значит мыслить философски. СПб., 2000.
283. Целлер Е. Очерк истории греческой философии. М., 1995.
284. Чаадаев П.Я. Полное собрание сочинений: В 2-х т. М., 1991.
285. Чаньшвев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. М., 1991.
286. Человек: Мысли о прошлом и настоящего о его ЖИЗНИ, смерти и бессмертии / Редкол.: И.Т. Фролов и др. Сост. П.С. Гуревич. В 2-х ч. М., 1991 ; 1995.
287. Честертон Г.К. Вечный человек. М., 1 991.
288. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. К. , 1 992.
289. Чудинов З. М. Природа научной истины. М. , 1 977.
290. Чумакова. Ч. 1. М. , 1 996.
291. Шаповал М. Загальна соціологія. К. , 1 996.
292. Шаповалов В. Ф. Основы философии от классики к современности. М., 2000.
293. Шаповалов В. Ф. Основы философии. М., 1 998.

294. Швейцер А. Благоговение перед жизнью. М., 1992.
295. Шевченко В.І Концепція пізнання в українській філософії. Курс лекцій К., 1993.
296. Шевчук М.В. Києво-Могилянська академія. К., 1981.
297. Шейко С В. Проблемы познания и свободы воли человека в русской классической философии XIX-XX веков. М., 1993.
298. Шелер М. Избранные произведения. М., 1995.
399. Шинкарук В. Проблеми філософії культури у творчості Г.С.Сковороди // Філософ. і соціол. думка. 1995. №1-2.
300. Шинкарук В.І. Філософія і сучасні історичні реалії// Філософ. і соціол. думка. 1992. № 4.
301. Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность. М., 1992.
302. Шпенглер О. Закат Европы. М., 1993.
303. Щекин П.В. Социальная философия истории. К., 1996.
304. Юм Д. Трактат про природу людини. К" 1995.
305. Юнг К. Архетип и символ. М., 1991.
306. Юркевич П.Д. Вибране. К" 1993.
307. Юркевич П.Д. Философские произведения. М., 1990.
308. Яковец Ю.В. У истоков новой цивилизации. М., 1993.
300. Яроцький П.Л. Соціальна доктрина католицизму// Філософ. і соціол. думка. 1992. No2..

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- 1.<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету.
- 2.http://rw.web.ur.ru/ph_main.html Словник термінів по філософії
- 3.<http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> Центр практичної філософії.
- 4.<http://www.synergetics.org.ua/> Українське синергетичне товариство.
- 5.<http://elenakosilova.narod.ru/l.html> Підбірка посилань на філософські сайти і бібліотеки. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>